

Valtiovarainministeriö
Kunta- ja aluehallinto-osasto
valtiovarainministerio@vm.fi

HUS Dnro/241/03/00/2014

Viite: Lausuntopyyntö VM065:00/2012, päivätty 8.5.2014

Lausuntopyyntö kuntalain hallituksen esitysluonnoksesta

Valtiovarainministeriön kunta- ja aluehallinto-osasto on pyytänyt lausuntoa ministeriössä hallituksen esityksen muotoon laaditusta ehdotuksesta uudeksi kuntalaki.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) hallitus on käsitellyt asiaa 25.8.2014 kokouksessaan ja lausuu asiasta seuraavaa.

Kuntalain hallituksen esitysluonnos pohjautuu monelta osin nykyisen kuntalain säännöksiin. Lakiuudistuksessa on kuitenkin monin osin pystytty ottamaan huomioon parinkymmenen vuoden aikana tapahtuneet toimintojen ja toimintatapojen muutokset. Lain rakennetta on uudistettu onnistuneesti.

Kuntayhtymistä uusi kuntalaki säätäisi hyvin pitkälle samaan tapaan kuin voimassa olevakin kuntalaki.

Lain 13 luvussa säädettäisiin kunnan taloudesta. Alijäämän kattamisvelvollisuutta tiukennettaisiin niin, että kertynyt alijäämä tulisi kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta. Kaikkein alijäämäisimmille kunnille turvattaisiin voimaantulosäännöksessä kuusi vuotta aikaa kattaa alijäämänsä. Merkittävänä muutoksena nykytilanteeseen olisi, että alijäämän kattamisvelvollisuus ja kriisikuntamenettely ulotettaisiin myös kuntayhtymiin. Kriisikuntamenettelyyn voisi joutua muun muassa, jos alijäämiä ei kateta säädetyssä ajassa. HUS:n hallitus kannattaa, että laissa säädettäisiin **alijäämän kattamisvelvollisuuden** määräajasta ja että alijäämän kattamisvelvollisuus ulotetaan myös kuntayhtymiin.

HUS:n hallitus kiinnittää huomiota myös seuraaviin yksityiskohtiin:

Kunnan tehtävistä ja järjestämisvastuusta säädettäisiin lain 2 luvussa. Sosiaali- ja terveysministeriö on 18.8.2014 lähettänyt lausunnon sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain hallituksen esityksen luonnoksesta. Kuntalain ja sote-lain jatkovalmistelussa on tärkeää synkronoida keskenään niiden säännökset järjestämisvastuusta ja palvelujen tuottamisesta. Sairaanhoitopiirejä ja niitä edeltäviä kunnallisen sairaanhoidon organisaatioiden toiminta on perustunut erityislainsäädäntöön. On perusteltua, että sosiaali- ja terveydenhuollon erityistarpeet ratkaistaan sote-järjestämislaissa.

Kunnan toimielimiä ja johtamista koskeva sääntely sisältyisi lain 6 lukuun. Lain 30:n mukaan pakollisia toimielimiä olisivat valtuuston lisäksi hallitus ja tarkastuslautakunta. Valtuusto päättäisi muiden toimielinten asettamisesta. Myös toimielinten jaostojen asettaminen tulisi yksinomaan valtuuston toimivaltaan kuuluvaksi tehtäväksi. Jaostojen osalta sääntely vastaa nykyllänsäädäntöä. Sitä on kuitenkin vakiintuneesti tulkittu siten, että johtosäännöllä valtuusto on voinut antaa jaoston asettamisen kunnanhallituksen tai sen alaisen lautakunnan tehtäväksi. Lain 33.1 §:ssä todetaankin toimielimen (muun kuin

valtuuston) asettaman jaoston toimikauden pituudesta. Laissa tulisi tehdä mahdolliseksi nykykäytännön jatkuminen.

Kuntien yhteistoiminnasta säädettäisiin 8 luvussa. Yhteistoimintasäännökset vastaavat perusteiltaan nykyisiä, mutta ovat jossain määrin laajemmat. Aiemmasta poiketen sääntely koskisi myös kuntayhtymien yhteistoimintaa. Aiemminkin kuntayhtymien yhteistoiminta on käytännössä hyväksytty, mutta asiasta on tarpeellista säätää myös laissa.

Yhteistoiminnan suhdetta hankintalakiin säädettäisiin lain 51 §:ssä. Pykälän 2 momentin käsitteet ”kokonaisedun mukaisesti” ja ”luonteeltaan ylikunnallinen” ovat epämääräisiä. Parempi ratkaisu olisi, että 1 momentin sääntelyn lisäksi viitattaisiin hankintalain sääntelyn huomioon ottamiseen.

Terveystenhoitolaki mahdollistaa sairaanhoitopiirien välille muitakin yhteistoimintaratkaisuja kuin kuntalaissa luetellut. Esimerkiksi terveydenhuoltolain 44 §:n mukaan eri erityisvastuualueeseen kuuluvat sairaanhoitopiirin kuntayhtymät voivat tehdä erikoissairaanhoidon yhteistoiminnasta sopimuksen, jos se on tarpeen suomen-, ruotsin- tai saamenkielisen potilaan kielellisten oikeuksien turvaamiseksi tai terveydenhuollon palvelujen työnjaon toteuttamiseksi. Kuntalakiin olisi hyvä ottaa viittaus erityislaeissa olevista yhteistyömahdollisuuksista.

Lakiluonnoksessa poliittisen suhteellisuuden vaatimus kuntayhtymän hallituksen ja sen alaisten toimielinten osalta ulotettaisiin vain lakisääteiseen yhteistoimintaan. Vapaaehtoisessa toiminnassa se jäisi perussopimuksen varaan. Laaja-alaisten lakisääteisten kuntayhtymien osalta on tärkeää, että esimerkiksi kuntayhtymän hallituksen kokoonpano vastaa kuntayhtymän jäsenkuntien poliittisia voimasuhteita. Kuntayhtymissä kuntayhtymän hallituksen merkitys on erittäin keskeinen. Yleensä kuntayhtymien valtuustot kokoontuvat vuosittain 2-3 kertaa. Kuntayhtymän hallitukset päättävät sellaisista asioistakin, joista kunnassa yleensä päättää kunnanvaltuusto.

Luottamushenkilöitä koskisi lain 10 luvun säännökset. Mikäli vaalikelpoisuussäännöksiä tarkistetaan 74 – 76 §:ssä esitetyn mukaisesti (konserniyhteisöjen rinnastaminen kunnan omaan organisaatioon), olisi johdonmukaista soveltaa niitä myös kuntayhtymissä.

Kunnan päätöksenteko- ja hallintomenettelystä säädettäisiin 12 luvussa. Lain 93 §:n mukaan asian ottaminen ylemmän toimielimen ratkaistavaksi rajattaisiin vain kunnanhallitukselle. Nykyisin myös lautakunnilla ja johtokunnilla on siihen oikeuttavan johtosäännön määräyksen perusteella oikeus ottaa alaisensa toimielimen tai viranhaltijan päätöksen käsiteltäväkseen. Joissakin kuntaorganisaatioissa otto-oikeuden rajaaminen kunnanhallitukselle tai kuntayhtymän hallitukselle voi olla perusteltua. Suurissa, esimerkiksi HUSin kaltaisissa organisaatioissa on kuitenkin käytännön tarpeista lähtien tarvetta siihen, että otto-oikeus voitaisiin hallintosäännön määräyksellä antaa edelleenkin myös lautakuntien ja johtokuntien tehtäväksi.

Helsingissä 25.8.2014

HELSINGIN JA UUDENMAAN SAIRAANHOITOPIIRIN KUNTAYHTYMÄN HALLITUKSEN
PUOLESTA

Ulla-Marja Urho
hallituksen puheenjohtaja

Aki Lindén
toimitusjohtaja